

Türkiye - Çekoslovakya Ticaret ve Ödeme Anlaşmalarının uzatılması hakkında teati edilen mektupların onanmasına dair kanun tasarısı ve Dışişleri ve Ticaret komisyonları raporları (1/361)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71/712, 6/797

24 . III . 1952

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

9 Temmuz 1949 tarihli Türkiye - Çekoslovakya Ticaret ve Ödeme Anlaşmalarının uzatılması hakkında teati edilen mektupların onanmasına dair Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 6 . II . 1952 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısı gerekçe ve ilişkileriyle birlikte sunulmuştur.

Sözü geçen mektupların, 5589 sayılı Kanunla süresi uzatılan 4582 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak Bakanlar Kurulunca 5 . II . 1952 tarihli ve 3/14419 sayılı Kararla onanmış olduğunu saygularıyla arz ederim.

Başbakan

A. Menderes

GEREKÇE

Türkiye ile Çekoslovakya arasında 9 Temmuz 1949 tarihinde Prag'da akdedilmiş olan Ticaret ve Ödeme Anlaşmalarının yürürlük müddeti 30 Haziran 1951 tarihinde sona ermesi üzerine, kendiliğinden temdidi mümkün olmayı bu Anlaşmaların iyi işlemekte bulunması itibariyle, ilgili makamlarımla bir yıl müddetle uzatılmaları uygun görülmüş ve Anlaşmaları mektup teatisi suretiyle temdide hazır olduğumuz Çekoslovak Hükümetine bildirilmişti.

Teklifimiz Çekoslovak Hükümetince müsait karşılanarak bu hususla müzakerelere başlanmış, 6 Kasım 1951 tarihinde mezkûr Anlaşmaları 30 Haziran 1952 ye kadar temdit eden mektuplar çekoslovak Hariciye Nezaretiyle, Prag Elçiliğimiz arasında imza ve teati olunmuştur.

1950 senesi zarfında Çekoslovakya'dan yaptığımız ithalât Türk lirası olarak 37 378 000 liraya; ihracatımız ise 28 329 000 liraya balığ olmuştur.

1951 başından Haziran ayının sonuna kadar ki devrede Çekoslovakya'dan ithalâtımız 15 000 000, ihracatımız ise 23 735 000 Türk lirasıdır.

Çekoslovakya'dan ithal ettiğimiz başlıca maddeler: Pamuk mensucat, makineler, muhtelif camlar, çini, porselen, pamuk ipliği, yün, kıl mensucat ve ağaç mamulleridir.

Ihracatımızı teşkil eden başlıca maddeler ise: Pamuk, tütün, deriler, fındıktır.

Mezkûr maddelerin 1950 senesi zarfında Türk lirası itibariyle ithalât ve ihracatı şöyledir:

İthalât	Lira	İhracat	Lira
Pamuk mensucat	13 756 263	Pamuk	12 426 526
Makineler	3 305 295	Tütün	8 896 836
Muhtelif camlar	2 158 979	Deriler	1 586 000
Çini, porselen ve saire	2 034 934	Fındık	1 366 245
Pamuk ipliği	1 190 374		
Yün, kıl mensucat	1 061 836		
Ağaç mamulâtı	749 439		

Yukardaki rakamlardan da anlaşıldığı üzere, demirperde arkası memleketlerle olan ticaretimizin en iyi işlediği memleket Çekoslovakya'dır. Çekoslovakya ile olan ithalât ve ihracatımız, dış ticaretimizde oldukça önemli bir yer işgal etmektedir.

Teati olunan mektuplarda ayrıca Ticaret Anlaşmasınının 6 nci maddesine uygun olarak, 10 Kasım 1950 tarihinde Ankara'da imzalanıp 30 Haziran 1951 de yürürlükten kalkan ve ticaret anlaşması temdit edildiği takdirde ek sayılmıyacak olan Tütün Protokolünün da bir ay içinde temdit edileceği derpiş edilmiştir.

Menfaatlerimize uygun görülen 9 Temmuz 1949 tarihli Türkiye - Çekoslovakya Ticaret ve Tediye Anlaşmalarınının 30 Haziran 1952 tarihine kadar uzatılmasına mütedair olarak Prag Elçiliğimiz ile Çekoslovakya Dışişleri Bakanlığı arasında mektup teatisi suretiyle yapılan anlaşmanının onanması için ilişik kanun tasarısı hazırlanmıştır.

Dışişleri Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Dışişleri Komisyonu

Esas No. 1/361

Karar No. 26

2 . V . 1952

Yüksek Başkanlığa

Komisyonumuza havale edilmiş olan Türkiye Çekoslovakya Ticaret ve Ödeme Anlaşmalarınının uzatılması hakkında teati edilen mektupların onanmasına dair kanun tasarısı Dışişleri ve Ticaret Bakanlıklarının temsilcileri hazır olduğu halde incelendi.

Hükümetimizle Çekoslovakya Hükümeti arasında 9 Temmuz 1949 tarihinde Prag'da imzalanmış olan Ticaret ve Ödeme Anlaşmasınının 30 Haziran 1951 tarihinde sona ermesi üzerine esasen iyi işliyen bu Ticaret ve Ödeme Anlaşmasınının temdidini için Hükümetimiz Çekoslovak Hükümetiyle temasa geçmiştir. İki Hükümet arasında mektup teatisi suretiyle 30 Haziran 1952 tarihine kadar uzatılan mezkûr Anlaşma memleket menfaatlerine uygun görüldüğünden

oy birliğiyle aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Ticaret Komisyonuna gönderilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Dışişleri Ko. Başkanı

Ye. Sözcü

Niğde

N. Bülge

Ankara

S. M. Arsal

Hatay

A. Melek

İzmir

C. Tunca

İmzada bulunamadı

Mardin

Dr. K. Türkoğlu

Kâtip

Denizli

A. Çobanoğlu

Erzurum

B. Dülger

İzmir

V. Menteş

Kütahya

Orgl. A. Gündüz

İmzada bulunamadı

Muğla

Z. Mandalıncı

Ticaret Komisyonu Raporu

T. B. M. M.
Ticaret Komisyonu
Esas No. 1/361
Karar No. 20

15 . V . 1952

Yüksek Başkanlığa

Türkiye - Çekoslovakya Ticaret ve Ödeme Anlaşmalarının uzatılması hakkında teati edilen mektupların onanmasına dair kanun tasarısı komisyonumuzun 7 . V . 1952 tarihli toplantısında Dışişleri, Ekonomi ve Ticaret bakanlıkları ve Merkez Bankası mümessillerinin iştirakiyle tetkik olunmuştur.

Türkiye ile Çekoslovakya arasında 9 Temmuz 1949 da Prağ'da akdedilmiş olan Ticaret ve Ödeme Anlaşmaları 30 Haziran 1951 de sona ermiştir. Türkiye ile Çekoslovakya arasındaki ticari mübadelelerin ehemmiyetine binaen, Ticaret ve Ödeme Anlaşmalarının mektup teatisi suretiyle bir yıl daha temdidi komisyonumuzca da muvafık görülerek, birinci maddedeki (Hariciye Nezareti) tâbiri Dışişleri Bakanlıği şeklinde düzeltilmiş ve tasarıya, aşağıda izah edilen sebepler dolayısıyla bir de geçici madde ilâvesi suretiyle kabul olunmuştur :

30 Haziran 1951 tarihinde yürürlüğü hitam bulan anlaşmaların yenilenmesi için, Hükümetimizce zamanında müracaat vukubulmuş ise de, bâzı hâdiseler - bu meyanda İzmir Fuarı hâdisesi - teati edilen bu mektupların imzalanmasına ancak 6 Kasım 1951 tarihinde imkân vermiştir. Her iki tarih arasında geçen müddet zarfında ticari mübadeleler isabetli olarak durdurulmamış ve müddeti bitmiş anlaşmalar hükümleri dâhilinde devam ettiril-

miştir. Bundan böyle, bu gibi vaziyetler muvacehesinde Hükümetin,, ticari münasebetlerin idamesi için gerekli yetkiye sahip olmasının yerinde olacağını derpiş eden komisyonumuz, yakında müddeti tamamlanacak anlaşmaların, yenileri imzalanıncaya kadar, mevcut vaziyetin idamesini temin bakımından tasarıya, geçici maddede halinde bir hüküm ilâvesini lüzumlu görmüştür.

Bu suretle tadilen kabul edile tasarı ekleriyle birlikte Kamutayın Yüksek tasvibine arz edilmek üzere saygı ile sunulur.

Ticaret K. Başkanı
İstanbul

B. Nedim Göknil
Kâtip

Ankara
Salâhattin Benli
Afyon Karahisar
Gazi Yiğitbaşı

Erzurum
S. Başak
İmzada bulunamadı
Kütahya
M. Alkin

Rize
O. Kavrakoğlu

Sözcü
Balıkesir
Enver Gürelî

Afyon Karahisar
Süleyman Kerman
Ankara
Hamdi Bulgurlu

Kastamonu
Ş. Kerimzade
İmzada bulunamadı
Kütahya
A. Kavuncu
İmzada bulunamadı

Trabzon
C. Zamangil
İmzada bulunamadı

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

9 Temmuz 1949 tarihli Türkiye - Çekoslovakya Ticaret ve Ödeme Anlaşmalarının uzatılması hakkında teati edilen mektupların onanmasına dair Kanun tasarısı

MADDE 1. — 9 Temmuz 1949 tarihli Türkiye - Çekoslovakya Ticaret ve Ödeme Anlaşmalarının, 30 Haziran 1952 tarihine kadar uzatılması hakkında, 6 Kasım 1951 tarihinde Prag'da Prag Elçiliğimizle Çekoslovak Hariciye Nezareti arasında imza ve teati edilen mektuplar kabul edilmiş ve onanmıştır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan
A. Menderes

Devlet Bakanı

Millî Savunma Bakanı
H. Köymen

Dışişleri Bakanı
F. Köprülü

Millî Eğitim Bakanı
T. İleri

Eko. ve Ticaret Bakanı
Muhlis Ete

G. ve Tekel Bakanı
S. Yırcalı

Ulaştırma Bakanı
S. Kurtbek

Devlet Bakanı
Başbakan Yardımcısı
S. Ağaoğlu

Adalet Bakanı
R. Nasuhioğlu

İçişleri Bakanı ve
Devlet Bakanı V.
F. L. Karaosmanoğlu

Maliye Bakanı
H. Polatkan

Bayındırlık Bakanı
K. Zeytinioğlu

Sa. ve So. Y. Bakanı
Dr. E. H. Üstündağ

Tarım Bakanı
N. Ökmen

Çalışma Bakanı ve
İşletmeler Bakanı V.
N. Özsan

TİCARET KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

9 Temmuz 1949 tarihli Türkiye - Çekoslovakya Ticaret ve Ödeme Anlaşmalarının uzatılması hakkında teati edilen mektupların onanmasına dair Kanun tasarısı

MADDE 1. — 9 Temmuz 1949 tarihli Türkiye - Çekoslovakya Ticaret ve Ödeme Anlaşmalarının, 30 Haziran 1952 tarihine kadar uzatılması hakkında, 6 Kasım 1951 tarihinde Prag'da Prag Elçiliğimizle Çekoslovak Dışişleri Bakanlığı arasında imza ve teati edilen mektuplar kabul edilmiş ve onanmıştır.

GEÇİCİ MADDE — Çekoslovakya ile yeni bir Ticaret ve Ödeme Anlaşması akdedilinceye veya işbu Anlaşmanın temdidi hususunda muatabakata varılinceye kadar Hükümet hali hazır Anlaşmayı yürürlükte bulundurmaya yetkilidir.

MADDE 2. — Hükümetin ikinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin üçüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Prag, 6 Kasım 1951

Bay Bakan,

9 Temmuz 1949 tarihinde Prag'ta, Türkiye ile Çekoslovakya arasında imzalanmış olan Ticaret ve Ödeme Anlaşmalarının bir sene müddetle, yani 30 Haziran 1952 tarihine kadar, temdidine Hükümetimin muvafakat ettiğini Ekselânslarına bildirmekle şeref kazanırım.

Bu günden itibaren bir ay içinde, 10 Kasım 1950 tarihli Tütün Protokolünün de yeni bir senelik devre için uzatılması muamelesine girişilecektir.

Yukardaki hususlarda Çekoslovak Hükümetinin muvafakatini teyit etmenizi rica ederim, Ekselâns.

Derin saygılarımı kabul buyurmanızı rica ederim, Bay Bakan.

Ekselâns

Bay Viliam Siroky
Başbakan Muavini
Dışişleri Bakanı
Prag

S. R. Arbel

Prag, 6 Kasım 1951

Bay Elçi,

Mefadı aşağıda yazılı mektubunuzu aldığımı bildirmekle şeref kazanırım :

«9 Temmuz 1949 tarihinde Prag'ta, Türkiye ile Çekoslovakya arasında imzalanmış olan Ticaret ve Ödeme Anlaşmalarının bir sene müddetle, yani 30 Haziran 1952 tarihine kadar, temdidine Hükümetimin muvafakat ettiğini Ekselânslarına bildirmekle şeref kazanırım.

Bugünden itibaren bir ay içinde, 10 Kasım 1950 tarihli Tütün Protokolünün de yeni bir senelik devre için uzatılması muamelesine girişilecektir.

Yukardaki hususlarda Çekoslovak Hükümetinin muvafakatini teyit etmenizi rica ederim, Ekselâns.

Derin saygılarımı kabul buyurmanızı rica ederim, Bay Bakan.»

Hükümetimin yukardaki hususlar üzerindeki mutabakatını Ekselânsınıza bildirmekle şeref kazanırım.

Derin saygılarımı kabul buyurunuz Bay Elçi.

Ekselân Selâhaddin Arbel
Türkiye Elçisi,
Prag

V. Siroky

